

этої сфери. В статтє подчеркывається, что в этих условиях получение образования перестаєт восприниматься обществом как характеристика определенного жизненного этапа, а превращается в универсальную ценность, к которой индивид обращается в течении всей жизни. Высшая школа стала рассматриваться как главный этап подготовки и адаптации молодых людей к реалиям информационного общества: образовательно-воспитательный процесс выступает специфическим средством включения студентов в систему познавательно-духовной деятельности, которая предусматривает творческое обоснование научного мировоззрения, методологической культуры мышления и деятельности, духовного наследия мировой культуры, тяжелый труд по освоению общенаучных и профессиональных знаний, воспитания способности мыслить для того, чтобы познать окружающий мир и самого себя.

Ключевые слова: система ценностей, образование, личность, интеграция, информационное общество, профессиональная деятельность, образовательно-воспитательный процесс, культура мышления, духовность.

Sokhatska Oksana. Features Educational Motivations and Values Students. The article is devoted to the educational motivations and values of modern students. The essence of the concept and content of education values, values, motives profession. It is emphasized that the creation of mankind and challenging global technosphere, forming social realities of the information society requires more and more people adequate level of complexity and promising opportunities. The article notes that in these circumstances to get education ceases to be perceived by society as a characteristic of a particular life stage and becomes a universal value, which addresses individual throughout life. High school was seen as the main stage of preparation and adaptation of young people to the realities of the information society. The educational process is a specific way to include students in cognitive-spiritual activity that involves creative scientific outlook study, methodological culture of thinking and spiritual consequences of World Culture, toil on the mastery of general scientific and professional knowledge, execution abilities to think, to turn into a man that thinks to know the surrounding world and himself.

Key words: values, education, identity, integration, information society, professional activities, educational process, thinking culture, spirituality.

Стаття надійшла до редколегії
01.12.2014 р.

УДК 130.20:502/504(477)

Ольга Сулацкова

Проблеми становлення екологічної політики в Україні як основного чинника формування екологічної культури сьогодення

У статті проаналізовано формування екологічної політики як обов'язкової умови для збалансованого розвитку України, розкрито питання економічних причин сучасної екологічної кризи. Зроблено висновок, що екологічна політика є важливим чинником збереження умов існування людини, а екологічна культура дедалі більше утверджується в суспільній свідомості як компонент стійкого розвитку та пріоритет безпеки держави. В екологічній культурі картина світу постає у всьому різноманітті і раціонального, і духовного втілення. Саме тому вона покликана відігравати провідну роль у сучасних драматичних процесах національного відродження й державотворення.

Ключові слова: екологія, культура, екологічна політика, екологічна культура.

Постановка наукової проблеми та її значення. Розглядаючи сучасну екологічну ситуацію в Україні, слід приділити особливу увагу економічним причинам сучасної екологічної кризи й особливостям формування екологічної політики. Інтеграція України в загальносвітовий цивілізаційний процес зумовлює потребу враховувати інтереси всіх верств суспільства в процесі державотворення, підвищити якість життя населення, забезпечити динамічний і гармонійний розвиток людини, її духовні, життєві та інтелектуальні якості, соціальну справедливість. В інтересах оптимізації цього процесу конче потрібно позбутися негативної практики господарювання, що недостатньо враховувала потреби людини та призводила до неузгодженості темпів економічного розвитку й створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини.

Зростання споживання в сучасному соціумі ґрунтується не на можливостях довкілля, а лише на потребах і бажаннях людини, причому часто штучно створюваних. Споживацьке ставлення до природи й призводить до згубної руйнації природного середовища. Більше того, руйнується й відповідна система цінностей. Людина націлена на споживання речей, які їй потрібні лише в антропогенному світі та які здаються їй важливими й потрібними тільки з огляду на примхи моди та інші непевні й скороминущі мікросоціальні чинники. Вона поступово втрачає уявлення про справжнє довкілля, про цілісність природи. Справжні цінності витісняються примітивними, штучно створеними, примарними бажаннями, що призводить до руйнації цілісності й самої людини як особистості. Система людських цінностей поступово цілком підкоряється економічним інтересам. Людина посилює технічну владу, щоб задовольняти економічні потреби, однак у її відносинах із навколишнім природним середовищем дедалі частіше виникають кризові явища. Це призводить до виснаження природи, небезпечного навіть з економічного погляду, оскільки природа вже не в змозі задовольнити матеріальні потреби людини.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Сучасним проблемам становлення екологічної політики та екологічної культури в Україні присвячені праці А. Єрмоленко (обґрунтування та застосування моральних належностей на засадах етики спільної відповідальності за умов екологічної кризи), М. Кисельова (аналіз екологічної політики як напряму соціального регулювання національного розвитку), Н. Костенко (аналіз інформаційних каналів екологічної культури в українському суспільстві), М. Сапна (вивчення проблеми соціоекологічних комунікацій, зокрема, проблеми соціального діалогу в екологічному конфлікті), О. Стегній (дослідження процесу інституалізації екологічних інтересів у суспільстві соціогенних ризиків, аналіз розвитку екологічного руху в Україні), Л. Юрченко (дослідження екологічної культури в контексті екологічної безпеки та феномену екологічної політики).

Мета статті – проаналізувати проблеми становлення екологічної політики в Україні як основного чинника формування екологічної культури сьогодення.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Загрозна екологічна ситуація, що склалася в Україні, корелює із власне гуманітарною проблемою – формуванням інтеграційної національної ідеї, яка ще на стадії формування. Національна ідея може існувати лише у вигляді комплексу ідей, що в подальшому визначатимуть стратегію розвитку України як суверенної держави. Проте вже сьогодні можна стверджувати, що без екологічного складника, високої екологічної культури громадян процес національного відродження буде недостатньо ефективним. Крім того, успішне розв'язання екологічних проблем пов'язане з реалізацією основних прав та свобод людини, демократичного устрою суспільства, гуманістичних основ відносин між громадянами. Саме ці умови є підґрунтям для реалізації загальнонаціональних програм, спрямованих на відродження України.

Одним із чинників, потрібних для становлення й розвитку України як самостійної держави, останнім часом називають екологічну політику. Єдиною думкою для всієї розмаїтості означень екологічної політики є та, що це – найважливіший засіб гармонізації відносин суспільства з природою. Якщо розглядати екологічну політику як неодмінну умову для збалансованого розвитку України, то пріоритетними питаннями стають збереження умов існування людини, а також формування екологічної культури, екологічного світогляду. Щоб запобігти небезпекам, із погляду екологічної політики було б доцільно, перш ніж ухвалювати політичні рішення щодо запровадження нових стандартів і технологій, які начебто успішно функціонують в інших країнах, змоделювати їх можливі наслідки для України. При цьому вкрай важливо брати до уваги особливості українського менталітету, економічну ситуацію в країні, рівень екологічної грамотності населення. Варто пам'ятати, що жодна модель економічного чи політичного розвитку не може однозначно вважатися єдиною правильною. З огляду на це доцільно не беззастережно переймати західний спосіб життя, а розробляти власну модель стабільного розвитку.

У 2007 р. були затверджені політичні пріоритети, стратегічні напрями й завдання міністерства щодо реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, екологічної безпеки, топографо-геодезичної та картографічної діяльності.

Політичні пріоритети містять такі положення:

- утвердження держави задля переходу до екологічно збалансованого розвитку;
- формування та впровадження екологічно збалансованої системи природокористування, зміни нерациональних моделей виробництва й споживання, еколого-інноваційної модернізації економіки України;
- поліпшення екологічного стану річок, зокрема басейну Дніпра та якості питної води;
- стабілізація й поліпшення екологічної ситуації в містах та промислових центрах Донецько-Придніпровського регіону; охорона і сталий розвиток Карпат;
- запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів, поліпшення їх екологічного стану;
- збереження біотичного й ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідної справи;
- розширення та зміцнення мінерально-сировинного потенціалу держави, комплексного використання природних ресурсів;
- удосконалення системи задоволення потреб економіки, науки, освіти й оборони країни в геопросторовій інформації та картографічній продукції;
- реалізація заходів щодо зменшення негативного впливу глобальних екологічних проблем на стан екологічної безпеки країни, розширення участі України в міжнародному співробітництві;
- формування інформаційного простору щодо питань збереження довкілля, екополітики та сталого розвитку, сприяння впровадженню системи безперервної екологічної освіти, активне залучення громадськості до вирішення екологічних проблем.

Однак визначені міністерством політичні пріоритети, стратегічні напрями діяльності поки що не відображені в програмних документах на регіональному рівні. Державні цільові програми, і чинні, і ті, що розробляються, також не забезпечують повною мірою реалізації визначених стратегічних напрямів діяльності. Відсутність механізмів поєднання екологічної політики з планами та програмами соціально-економічного розвитку на державному й регіональному рівнях спричиняє низьку ефективність розв'язання екологічних проблем. Так, важливим напрямом діяльності залишається забезпечення узгодженості дій на державному та місцевому рівнях у межах визначених пріоритетів.

Як зазначено в документі «Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні», підготовленому в межах проекту ПРООН/ГЕФ (2007 р.), аналіз екологічних негараздів світу, що його здійснили провідні науковці, показав: однією з головних причин невиконання завдань «Порядку денного на ХХІ ст.» міжнародною спільнотою є тотальний низький рівень екологічної культури й свідомості, а також недостатня увага урядів країн до розвитку фундаментальної екологічної науки. Тому серед екологічних пріоритетів на ХХІ ст. особливу увагу приділено освіті в інтересах екологозбалансованого розвитку, усебічному розвитку екологічної освіти, культури та науки як основного компонента екологобезпечного поступу людства. Нині екологічна освіта й наука є одним із головних важелів екологозбалансованого розвитку, інструментом екологізації людської діяльності та вдосконалення виробництва й природокористування з урахуванням можливостей біосфери. Фахівці-екологи мають очолити інноваційний процес формування нової парадигми сучасної культури, сформувати нову систему освіти для гармонійного, екологозбалансованого розвитку [5, с. 119].

Зокрема, наголошується, що в нинішній системі державного управління переважають тенденції затратного підходу до використання природних ресурсів, навколишнього природного середовища та його екосистем. Реалії вітчизняного екологічного управління переконують, що економічні інструменти переважно виконують роль фіскальних платежів, а функціонування еколого-економічних регуляторів стає засобом нагромадження фінансових ресурсів у владних структурах. Цей висновок відображає ситуацію, що склалася на всіх рівнях господарювання. Оцінка ефективності використання еколого-економічних інструментів і функціонування системи економічного регулювання природоохоронної діяльності дотепер визначається переважно рівнем зростання обсягів екологічних зборів/платежів і надходжень від них до бюджетів усіх рівнів [5, с. 84]. Інтегрована цінність природи як середовища життя людини, життєдіяльності суспільства ще достатньо не усвідомлена в самому суспільстві. Це засвідчує відсутність національної стратегії сталого розвитку, інтегрованих оцінок природного потенціалу країни, програми конкретних дій щодо зміцнення природних основ життя людини й життєдіяльності суспільства в навколишньому природному середовищі.

Глобальна економічна криза 2008–2009 рр. – перша економічна криза постмодерного, інформаційного суспільства – свідчить про те, що ціннісно-нейтральна економіка, зорієнтована тільки на прибуток, є ознакою і нинішньої економіки, щоправда, з тією її специфікою, що секулятивний капітал набув неабияких масштабів завдяки його віртуалізації. Хоча можливість такої віртуалізації в господарстві закладено від самого початку [3, с. 335].

Екологічні системи, їхній потенціал мають оцінюватися не тільки як ресурсне підґрунтя економічного зростання, а і як «природні основні фонди», що мають забезпечити життєдіяльність суспільства, домівка всього живого на Землі, для підтримання яких у належному стані потрібно постійно вкладати капітал. Тобто оцінювати екосистемний потенціал слід інтегрально: як економічний ресурс сталого розвитку та як екологічний ресурс життєдіяльності біотичної спільноти, зокрема її «розумного» представника – людини, яка не хоче вкладати накопичений унаслідок використання природи капітал на відновлення її екосистем [5, с. 9].

Відомо, що Україна володіє великим трудовим і виробничим потенціалом, реалізація якого в перспективі може сприяти подоланню кризи. Екологічні аспекти реалізації економічного потенціалу України набувають великого значення. Проте проблема формування екологічної культури громадян України видається проблемою більш значимою й складною.

Так, А. Єрмоленко в книзі «Практична філософія в сучасному світі», розглядаючи практичну філософію в поєднанні з метафізикою, трансцендентальною та політичною філософією, шукає відповіді на конкретні питання етики в сучасному світі, звертає увагу на те, що легітимація етичних норм у секуляризованій культурі вже не може спиратися на традиційний етос і релігію, а потребує теоретичного обґрунтування, хоча весь духовний клімат ще не надто сприяє виконанню цієї вимоги [1, с. 2].

На конференції ООН із навколишнього середовища та розвитку (Ріо-де-Жанейро, червень 1992 р.) прийнято документ «Порядок денний на XXI ст.», який і сьогодні залишається узгодженою програмою дій для досягнення взаємозв'язку економічної, соціальної й екологічної складових частин розвитку. У цьому документі зазначено, що урядам слід прийняти національну стратегію збалансованого розвитку та що важливим аспектом загального планування для досягнення збалансованого розвитку є формування національного консенсусу щодо політики й програм, зокрема національних планів дій. Національна стратегія має ґрунтуватися на ретельній оцінці нинішньої ситуації.

Загалом стратегія переходу до збалансованого розвитку, на нашу думку, має ґрунтуватися на аналізі дисбалансів у економічній, соціальній та екологічній сферах і подальшому визначенні способів усунення їх у напрямі досягнення збалансованого розвитку. Загальні принципи Ріо та Йоганнесбурга слід перетворити на послідовні конкретні управлінські кроки, які б дали можливість це зробити. Просте декларування й повторення в національних документах принципів цих міжнародних форумів не дасть бажаних результатів. Лише ліквідувавши дисбаланси в екологічній, економічній і, як наслідок, соціальній сферах, можна закласти підґрунтя для збалансованого розвитку України, відновлення якості довкілля та збереження біорізноманіття. Потрібно, щоб збалансований розвиток став пріоритетом державної політики України.

Україна посідає досить високе місце в рейтингу країн за ступенем впливу законодавства на захист довкілля, на конкурентоспроможність національної економіки, тобто у нас створюється достатня база захисту довкілля, хоча загальний правовий нігілізм і недосконалість природоохоронного законодавства сучасного українського суспільства не дають змоги ефективно використовувати екологічно орієнтовані закони. Такий нігілізм багато в чому визначається низьким рівнем екологічної культури, що виражено в офіційних документах, висновках, які містяться у працях соціологів, філософів, культурологів, політологів.

Низький рівень екологічної культури пояснює й моральні недоліки суспільства: споживацьке ставлення людини до природи, виснажливе природокористування, зокрема продаж стратегічних ресурсів і природних багатств та надмірний техногенний вплив на природу, який призвів до різкого зниження її відтворювального потенціалу.

Принципи та головні орієнтири екологічної культури можливо сформувати двома шляхами:

- законотворча діяльність, основне призначення якої полягає в тому, щоб сформувати правову екологічну свідомість, захистити екологічні права громадян, підвищити юридичний рівень екологічної культури;

- формування екологічної компетентності на рівні індивідуальної та масової свідомості, яка реалізується через навчально-виховний процес, а також через засоби масової інформації, що ефективні в підвищенні екологічної грамотності громадян.

Забезпечення екологічних прав є функцією й відповідальністю держави (зокрема, про це йдеться в ст. 10 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»). Держава має для цього і повноваження, і фінанси, й інституції, і важелі впливу у вигляді силових та судових структур. Якщо окрема особа не має значних можливостей для забезпечення своїх екологічних прав, то держава такі можливості має.

Якщо йдеться про державу, то слід пам'ятати, що державна влада здійснюється не абстрактною силою, а конкретними особами. А ці особи можуть керуватися не тільки загальнодержавними, а й своїми приватними інтересами. Було б наївно вважати, що люди, які витрачають час, сили та величезні кошти на передвиборчу кампанію для отримання державної посади, роблять це тільки для того, щоб дбати про інтереси тих, хто їх обирає. Проблема державної влади в Україні полягає в тому, що вищі державні посадові особи переважно переймаються не виконанням державних обов'язків, а підтримкою великого приватного капіталу. Відбувається приватизація державної влади, яка працює вже не на загальні, а на приватні інтереси.

Слід також згадати про ще один чинник, який істотно заважає формуванню ефективної екологічної культури громадян. Він потужніший за державні важелі впливу. На нього звертає увагу британський соціолог З. Бауман. Цей чинник – дедалі більше некеровані ринкові сили, які вийшли з-під ефективного політичного контролю й підкоряються лише законам конкуренції. Завдяки технічним удосконаленням і послідовному демонтажу політичних стримувань і протидії капітал сьогодні вільний, щоб переміщуватися коли й куди забажає. Так потенційні прихильники та захисники соціальної й екологічної справедливості позбавляються економічних важелів, без яких упровадження етичних принципів виявляється неможливим. Політичні інститути залишаються локальними, тоді як реальна влада, що вирішує питання про речі нинішні й майбутні, отримує істинну екстериторіальність. Мобільність, яку одержали власники та менеджери капіталів, знаменує собою нове, безпрецедентне за своєю радикальністю відокремлення влади від зобов'язань.

Звільнення від відповідальності за наслідки – це найбажаніше й найцінніше надбання капіталу, яке забезпечується новою мобільністю, свободою переміщення через будь-які кордони. Тому безпрецедентна свобода, яку пропонує сучасне суспільство своїм громадянам, має і негативні наслідки.

Пріоритетними напрямками стають формування інформаційного простору щодо питань збереження довкілля, екополітики та сталого розвитку, сприяння впровадженню системи безперервної екологічної освіти, активне залучення громадськості до розв'язання екологічних проблем.

Екологічні знання мають стати обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та іншими екологічними профілями.

У 2005 р. прийняттям Стратегії з освіти в інтересах збалансованого розвитку було відкрито Декаду Організації Об'єднаних Націй з освіти в інтересах збалансованого розвитку. Освіта в інтересах збалансованого розвитку – це пошук методів поєднання кількісних та якісних його індикаторів й оцінка програми «Освіта для всіх» (Education for All – EFA) і Декади писемності ООН; моніторинг прогресу діяльності ООН, урядів і неурядових організацій у додержанні вимог Декади, поліпшення та перевірка виконання; оцінка досягнення кількісних результатів у втіленні цілей та завдань Декади, особливо стосовно інтеграції збалансованого розвитку в національні освітні програми й системи; розроблення та поширення рекомендацій для подальшого поліпшення процесу освіти в інтересах збалансованого розвитку на основі результатів та уроків Декади.

Дослідження показало, що ефективність екологічної діяльності передусім залежить від того, яку екологічну політику реалізують на національному та регіональному рівнях. Аналіз свідчить, що вона ще не стала обов'язковою складовою частиною нашого життя, як це декларується в багатьох документах, і не відповідає очікуванням суспільства.

Інтеграція до ЄС традиційно пов'язується з просуванням суспільства, яке прагне у в бік більшої відкритості й прозорості, а це потребує залучення широких верств населення до ухвалення рішень,

підвищення активності громадян. Охорона довкілля в Україні – це саме та сфера, де громадська активність є найвищою. Постійно зростає кількість громадських формувань екологічного профілю. Україна стала другою державою, що ратифікувала Оргуську конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі ухвалення рішень і доступ до правосуддя з питань довкілля (липень 1999 р.). До законодавства України внесено низку змін для адаптації його до вимог Конвенції [4, с. 78].

Важливим показником рівня екологічної культури в державі є ефективне функціонування громадських екологічних рухів. Усього в Україні налічується близько 440 громадських екологічних організацій (за даними 2006 р.). Із них 28 – всеукраїнського рівня, зареєстровані Мін'юстом України. Найбільш впливовими серед них є Всеукраїнська екологічна ліга, Українське товариство охорони природи, Українська екологічна асоціація «Зелений світ», Національний екологічний центр України та ін. Щоб розв'язати свої завдання, громадські природоохоронні організації використовують різні форми та методи роботи: здійснюють громадську експертизу екологонебезпечних об'єктів, надають еколого-правову допомогу, ініціюють проведення громадських слухань, готують проекти нормативних документів, створюють громадські ради при органах влади різних рівнів тощо [2, с. 323–325].

Загалом рівень зрілості та передбачуваності людської діяльності в цілому, а природокористування зокрема – об'єктивний індикатор рівня культури людини та суспільства. Екологічна культура нашого сучасника стає чи не найголовнішою ознакою культури в найширшому сенсі, органічно поєднуючи діяльність, цінності, прагнення, цілі та сподівання. У результаті вона визначається готовністю людей своїми практичними діями подолати кризову ситуацію. Рівень її розвитку може характеризуватися такими показниками:

- ступенем розвитку суспільного екологічного руху;
- усвідомленням потреби екологічної освіти керівників усіх рангів, системи підвищення кваліфікації й перепідготовки кадрів на фаховому державному рівні;
- достатньої міри причетності політичної та інтелектуальної еліти до вироблення ефективних соціально-економічних засобів, правового забезпечення суспільного розвитку з урахуванням екологічних реалій;
- свідомим прагненням кожної людини брати участь у тих чи інших екологічних акціях.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Екологічна культура дедалі більше утверджується в суспільній свідомості як компонент стійкого розвитку, пріоритет безпеки держави. Вона – відображення цілісного світу на основі його практичного, інтелектуального й духовного осмислення. В екологічній культурі картина світу постає у всьому різноманітті і раціонального, і духовного втілення. Саме тому вона покликана відігравати провідну роль у сучасних драматичних процесах національного відродження й державотворення. Для запобігання небезпекам із погляду екологічної політики було б доцільно, перш ніж ухвалювати політичні рішення щодо запровадження нових стандартів і технологій, які начебто успішно функціонують в інших країнах, змоделювати їх можливі наслідки для України. При цьому вкрай важливо брати до уваги особливості українського менталітету, економічну ситуацію в країні, рівень екологічної грамотності населення. Варто пам'ятати, що жодна модель економічного чи політичного розвитку не може однозначно вважатися єдиною правильною. З огляду на це доцільно не беззастережно переймати західний спосіб життя, а розробляти власну модель стабільного розвитку.

Джерела та література

1. Гьосле В. Практична філософія у сучасному світі / В. Гьосле ; пер. з нім., прим. та післям. А. Єрмоленка. – К. : Лібра, 2003. – 248 с.
2. Екологічна енциклопедія. У 3 т. Т. 1. – К. : ТОВ Центр екологічної освіти та інформ., 2006. – 432 с.
3. Єрмоленко А. М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини – шанування природи / А. М. Єрмоленко. – К. : Лібра, 2010. – 416 с.
4. Лист Э. Наступила ли экология нового тела? / Э. Лист // Вестн. высш. шк. – 2002. – № 6. – С. 78.
5. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку. – К. : Компанія ВАІТЕ, 2007. – 184 с.

Сулацкова Ольга. Проблемы становления экологической политики в Украине как основного фактора формирования экологической культуры современности. В статье осуществлен анализ формирования экологической политики как необходимого условия для сбалансированного развития Украины, раскрываются вопросы экономических причин современного экологического кризиса. Делается вывод, что экологическая

политика является важным фактором сохранения условий существования человека, а экологическая культура все больше и больше утверждается в общественном сознании как компонент устойчивого развития, как приоритет безопасности государства. В экологической культуре картина мира предстает во всем многообразии как рационального, так и духовного воплощения. Именно поэтому она призвана играть ведущую роль в современных драматических процессах национального возрождения и создания государства.

Ключевые слова: экология, культура, экологическая политика, экологическая культура.

Sulatskova Olga. Problems of Formation of Environmental Policy in Ukraine, as the Main Factor in the Formation of Ecological Culture of Modernity. The article presents the analysis of the formation of environmental policy, as a necessary condition for the sustainable development of Ukraine, reveals the economic causes of the present ecological crisis. The accession of Ukraine to the global civilization process determines the need for full consideration of the interests of all strata of society in the process of state-building, improving the quality of life of the population, ensuring a dynamic and harmonious development of man, his spiritual life and intellectual qualities, and social justice. The study showed that the effectiveness of environmental activities primarily depends on the environmental policies implemented at the national and regional levels. The analysis shows that it has not become a necessary part of our life as it is declared in many documents, and does not meet the expectations of the society. It is concluded that the environmental policy is an important factor in maintaining the conditions of human existence and ecological culture more and more and more entrenched in the public consciousness as a component of sustainable development as the priority of the security of the state. In an ecological culture picture of the world presented in the diversity of both rational and spiritual realization. That is why it is called upon to play a leading role in modern drama processes of national revival and the creation of the state.

Key words: ecology, culture, environmental policy, environmental culture.

Стаття надійшла до редколегії
28.11.2014 р.